

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare odată în săptămână: DUMINECA

Prețul Abonamentului:
 Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl. — cr.
 „ „ „ pe $\frac{1}{2}$ an . 2 „ 50 „
 „ România și străinătate pe an . 14 franci
 „ „ „ pe $\frac{1}{2}$ an 7 „

Prețul inserțiunilor:
 Pentru publicațiuni oficiale, concurse,
 edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până
 la 150 de cuvinte, 3 d., până la 200 de cu-
 vinte, 4 fl., de aci în sus 5 fl.

Corespondințele se adresează redacțiunii
 „FOAIA DIECESANĂ“;
 eară banii de prenumerațiune și inserțiuni la
ADMINISTRAȚIA
 Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 1620 Șc. ex 1894.

Înaltul Ministeriu reg. ung. de culte și de învățământul public cu dta 8 Iunie a. c. Nr. 49703/1893 oprește din școale cartea „Compendiu de Geografia universală de Teodor Ceonte“, pentru erorile de dreptul public și aserte false și pentru romanisarea numelor geografice magiare.

PARTEA NEOFICIALĂ

Enciclica papală

(Fine)

Sinodul ecumenic, amintit în numărul trecut, a fost convocat de papa Pius IX. pe decembrie 1869. Ordinea de zi a acestui sinod cuprindea multe și de toate, de infalibilitate nu era nici vorbă. Cu toate acestea mulți romano-catolici, îngrijiiți de soarta bisericii, prin diferite scrieri, adunări ba chiar și deputațiuni, au atras atențiunea scaunului papal, ca nu cumna să se aducă pe tapet la sinod infalibilitatea, care în tot cazul avea să producă desbinări. Cei neliniștiți sunt asigurați, că din partea *sântului scaun* nu se vor face propuneri referitoare la infalibilitate.

Sinodul convocat s'a adunat și nici nu s'a deschis bine, în 8 decembrie 1869, până ce s'a și înaintat papei o adresă — compusă în colegiul iehiuitic și subscrisă de vre-o 400 prelați — în chestia infalibilității. O altă adresă cu 137 subscrieri conjură pe papa să nu pună la ordinea zilei „infalibilitatea“. Vorbă se fie. Din 10 Maiu începe discuția asupra acestei doctrine. Partisanii doctrinei se pro-

voacă la sânta scriptură (Luca 22, 32), la tradiție, dar mai ales la învățătura, că papa este locuitorul lui Cristos. Opoziția nu e tocmai mare, căci prevăzându-se rezultatul mulți prelați părăsesc Roma, unii ca să nu amărăscă pe papa, alții demonstrativ și alții earăș amenințând sinodul cu desbinare; cu toate acestea apără punctul său de vedere cu atâta energie, încât chiar papa se vede silit aș pune vaza în joc. La întrebare, dacă ține de oportună dogmatizarea infalibilității, răspunde: „Nu, dar *necesară!*“ Zicându-i-se apoi, că infalibilitatea n'are temei în sânta scriptură și cu atât mai puțin în sânta tradițiune, papa răspunde: „*Eu sunt tradițiunea . . . , căci ca abate Mastai am crezut în infalibilitate, ca papă o simțesc.*“

Cu toate acestea opoziția este o mare bârnă în ochiul infalibiștilor, ce-i supera foarte mult pentru că la nici un cas nu pot avea totalitatea voturilor, ceea ce se cere atunci, când e vorba de a dogmatiza o doctrină. Prima oară când s'a votat*) asupra cestiunii din întrebare — se înțelege, că nu în ședința publică — numărul voturilor au fost: 371 *placet*, 61 *placet iuxta modum* (pe lângă oare cari modificări) și 80 *non placet*. Resultatul acestei votisări a dat ansă la o scenă, ce nu a mai avut loc în sinoade ecumenice. O deputațiune din minoritate merge la papa și-l roagă în genunchi, că dacă nu se amână dogmatizarea infalibilității apoi să se formuleze mai moderat decretul, ce are să fi primit, pentru că altcum se periclitează unitatea și pacea bisericii. Papa respinge pretensiunile minorității. Atunci vr'o 50 de prelați părăsesc sinodul lăsând în scris o declarație, că din pietate cătră persoana papei și pentru binele

*) Din 1044 prelați, cari aveau dreptul să participe la sinod, se prezintă 767. Dintre acestia au fost 276 episcopi italieni, 119 episcopi în patibus; de votul acestora și al celor mai mulți episcopi misionari, aduși și susținuți de papa, dispunea acesta. Erau la sinod încă 80 episcopi din Spania și Sudamerica, despre cari se zicea, că la provocarea papei sunt în stare să susțină, că în Sânta Treime sunt patru persoane. Ce se mai zicem apoi despre cardinalii italieni (vr'o 40 la număr) și despre generalii ordurilor călugărești (30)?

bisericii preferesc a părăsi sinodul, de cât a-și da votul în contra infalibilității. În ziua următoare, adecă în 18 Iuliu, se votiază în ședința publică asupra infalibilității și rezultatul, scos cu destul ne-caz, este 547 *placet* și numai 2 *non placet*.

Fiind aproape numai aderenti de ai infalibilității se poate înțelege entuziasmul, cu care s'a luat la cunoștință enunțatiunea papei, că atât el cât și antecesorii și succesorii sei s'au bucurat, se bucură și se vor bucura de . . . infalibilitate.

„Pontificele roman — sună noaua dogmă —, dacă vorbește *ex cathedra*, adecă administrând oficiul seu de păstoriu și învățatoriu al tuturor creștinilor, definește după autoritatea sa cea supremă apostolică o învățatură relativă la credință sau moralitate ca o învățatură, ce are se o țină întreaga biserică, atunci se bucură, în urmarea asistinței divine, promise lui în fericitul Petru, de aceea infalibilitate, cu care a binevoit Mântuitorul a înzestra biserică sa la definițiunea învățăturilor de credință și moralitate; și prin urmare sunt astfel de definițiuni ale pontificelui roman de sine, nu însă în urmarea consensului bisericii ireformabile.“

Observăm, că dogmatisarea infalibilității au adus multe necazuri pe capul bisericii latine. Nu le mai înșirăm.

Așa-dară nu unul sau patru — cum li convine occidentalilor a accentua — ci nenumărate sunt punctele dogmatice, prin cari ne deosebim de romano-catolici. Zicem nenumărate, pentru că astăzi dacă am face o asemănare între dogmele bisericii noastre și între dogmele bisericii latine abia vom găsi câteva, în cari se mai fim una.

Nu credem de lipsă a vorbi de o camdată mai mult în privința aceasta.

Mergem mai departe. Enciclica, în interesul celui ce a scris-o, ne îndemna a cumpeni cuvintele atât de energice și pline de dragoste, cari le-a îndreptat odinioară Visarion către părinții noștri: „Ce vom răspunde lui Dzeu, când ne va întreba de ce ne-am desbinat de către frații noștri (latini)?..“

Frumoase cuvinte!

Dar cine le-a zis?

Visarion.

Și cine a fost Visarion? Un mitropolit din Nicea, care a luat parte la sinodul din Ferara-Florența, unde — fie ca prietin al strimtoratului împărat bizantin Ioan VI (VII), fie ca rival al neînfrântului ortodox Marcu Eugenicul — a fost din capul locului pentru unire.

El subscris actul unirei, dar fiind rău primit de ai săi când s'a întors dela sinod, o tulsește la Roma, unde papa îl face cardinal. Ca cardinal a descris — după vederile sale — istoria sinodului susamintit. În această istorie îndreaptă el cuvintele citate ortodoxilor.

Enciclica în fine dă Slavilor o atențiune deosebită. Ei o și merită, caci numărul lor cam 80 de

milioane nu e tocmai de desconsiderat. Papa și-a pus pe ei de mult ochii și acuma ca să-i *ademeniască* le aduce aminte de strălucirea, cu care a încunjurat papa amintirea apostolilor lor Ciril și Metodiu. Dar Slavii, foarte bine știu, că papa nu a încunjurat amintirea fraților Ciril și Metodiu, pentru că aceștia au fost mari contrari ai învățurii despre Filioque și al ritului latin, ci pentru că și Slavii se-și întorcă ochii spre Roma — și de aceea vor zice și ei: *Lasciate oqni speranza*.

Incheiem cu reflexiunile noastre la enciclica papei Leo IX. Deosebirile, ce există între biserică noastră și a Romei, sunt atât de mari încât nici când — cel puțin până când biserică romană ține la învățăturile ei noi — nu se poate realiza o unire a ortodoxilor cu latinii. În special noi, majoritatea Românilor, rămânem la biserică noastră strămoșască, cu care suntem foarte mulțămiiți, car Românilor uniți, care neconțin, și și de astă dată, se freacă de biserică noastră, le dăm sfatul să se lase de *maica* lor biserică din Roma și să se întorcă la *bunica* lor, care a fost și ar trebui să fie pretutindenea.

Cuvânt de învățatură*)

care s'au predat de protopresbiterul Caransebeșului la de-gra(da)ția lui Ioan Marta parohului Jurjova în Logoj la 17 Octomvrie 1804.

Pe omul acesta, iubitorilor ascultători! numai de cât îl vèzurăm în altariu înaintea jertfelnicului lui Dumnezeu îmbrăcat în haine, sfințenie și ca pre o mireasă cu frumsețe împodobită, eară acuma îl vedem înaintea noastră cu totul batjocurit, din hainele sale cele sante desbrăcat și dela jertfelnic afară împins și de slujba, ce a avut întâiu, desèvrșit lăpèdat. O minune! ce este aceasta, o fraților preoți și creștinilor, cari sunteți aicea adunați? oare ce jalnică privesc este aceasta? cine este ticălosul acesta? Ce rău au făcut acesta și ce este vina lui de pătimește el acestea și stă înaintea noastră așa perdut, fără de fire batjocurit și rușinat? Oh! să nu întrebăm mult! el este un om, care au fost luat asupra sa sarcina păstoriei și slujba povățuirii, un om, carele sau făgăduit și pre sine înaintea jertfelnicului dumnezeesc cu părțiceaua lui Is. Cr. prin jurământ s'au legătuit, că va paște cu credință turma lui Cristos, că va fi lumina lumii, sarea pământului și po-vața orbilor; un om, care după chiemarea sa a fost datoriu a sluji lui Dumnezeu, a fi credincios împăratului și arhiereului său și cu toată inima a implini poruncile lor; pe scurt el a fost așa fel de om, carele cu învățatura și cu pilda sa cea bună au trebuit pre sine toată viața sa singur în dreptate și după porunca lui Dumnezeu se viețuiască și pe poporul lui Dumnezeu, pe turma cea lui încredințată

*) Din arhiva protopresbiteratului gr. or. rom. a Caransebeșului.

se o îndrepteze și să o povățuiască pe calea cea dreaptă, carea duce către vremelnică norocire, și la vecinică fericire și prin așa slujbă și ost-neală să-și agonisască și lui-și singură aceea vecinică fericire și se aibă acel dulce glas dela dătătorul de mare plată: slugă bună și credincioasă preste puțin ai fost credincios peste mult te voiu pune, întră întru bucuria Domnului tēu; eată spusei voaue iubiții mei cine este acesta.

Eară căci patimește întru acesta chip și se rușinează, batjocurește cu așa cumplită pedeapsă nu este nici așa mare minune pentru-că aceasta au adus lui însuș vina sa și cu cât au fost slujba lui mai mare, mai sântă și mai trebuincioasă și n'au păzit-o, cu atâta și pedeapsa pentru nebăgarea de samă a slujbei este mai cumplită. El ticălosul au călcat jurământul său, au stricat legătura carea au făcut înaintea lui Dumnezeu și datorința slujbei carea i-s'au încredințat n'au implinit; în loc de a fi lumina lumii, a fi sarea pământului și povăța orbilor, el singur pe sine s'au făcut intunec, otravă și scandală lumii; în loc de învățătură, ca alți oameni să se teamă de Dumnezeu, se viețuiescă întru dreptate, se fie credincioși lui Dumnezeu și împăratului și părințeștii sale moșteniri; el ticălosul singur nu s'au temut nici de Dumnezeu, nici de împăratul, nici de arhiereul seu, s'au făcut lor necredincios, au călcat poruncile lor, amestecându-se cu hoții și făcându-se gazdă lotrilor; și așa păzind s'au osândit pre sine și la vremelnică și la vecinică pedeapsă. Vedeți iubiților ce face dreapta judecată a lui Dumnezeu? cum desfăima el lucrurile noastre, cele ascunse le scoate la iveală și le pedepsește; și aceasta face el, ca să se plinească cuvântul său, carele zice: nimic nu este întru ascuns, ca se nu iese la arătare. Pentru aceea toată adunarea noastră de astăzi la această jalnică prăznuire nu este altă de cât, ca se vedem jalnica osândă și nenorocita viața a acestui frate a nostru și dacă am văzut și ne am umplut inimele noastre de frică și de cutremurare, să nu ne pară glumă de noi, ci să ne căutăm în pedeapsa lui ca într'o oglindă și se luăm pildă spre păzirea chemării darului nostru, spre care ne-am învrednicit și se împlinim datorința noastră spre carea suntem legătuți. O aduceți-vă aminte fraților mei, aduceți-vă aminte de preoția voastră, de darul vostru și de jurământul, care ați făcut înaintea lui Dumnezeu, când am primit darul; aduceți-vă aminte și de răspunsul cel greu, care aveți a da înaintea dreptului judecătoriu pentru datorințele voastre; și vă aduceți aminte și de aceste vremelnice cumplite trupești osânde, cari fac rușine la toată preoțimea noastră și vă rog temeți-vă de Dumnezeu, fiți credincioși împăratului și părințeștii moșteniri; nu vă împărtașireți cu oamenii cei răi, nici vă amestecareți cu cei fără de omenie, nu vă îmbătareți cu oamenii cei proști și nu vă întindereți la cele străine, — ci fiți pildă bună creștinilor vostrii și-i învățați să fie

și ei credincioși împăratului, să se păzască de cele rele și se viețuească în creștinătate.

Iară pentru fratele nostru cel greșit și osândit să ne rugăm lui Dumnezeu, ca să-i ierte păcatele sale și sufletul lui să-l mântuească din vecinică muncă, pedeapsa cea vremelnică carea-i stă înainte, se facă indestulare lui Dumnezeu, și pentru vecinică pedeapsă, să nu-l curme pe el în doauă, nici partea lui să nu o pună cu necredincioșii.

Fară tu ticăloase oame, până mai ai vieață și până încă mai este suflet în tine, întoarce-te cu pocăință către ziditorul tēu; plânge și suspină din toată inima ta și te roagă lui cu lacrimi de umilință, că bun și milostiv este el și bucuros iartă pe cei ce se întorc către el cu pocăință; îmbărbătează-te pre tine și nu te desuădădui de mântuirea ta și-ți limpezește cugetul tēu, cu cea mai de pe urmă ispovedanie, și-ți spală sufletul cu sânta cuminicătură și așa cu mila lui Dumnezeu călătorește către vieața cea de veci spre carea și noi toți cu rugăciunile noastre te petrecem și te încredințăm milii lui Dumnezeu. Ziceți toți împreună cu mine fraților: Dumnezeu să-i ierte păcatele lui și să-i dea împărăția cerului: Amin!

Notă: Parohul Ioan Marta din Jurjova, de care este vorba, a fost judecat la închisoare și perderea vieții pentru că însoțindu-se cu bandiți și făcători de rele au spart cassa și răpit banii erariali adunați prin regimentul de graniță romano-banatic, tocmai în momentul când oficianul încredințat voia să-i ducă la Timișoara. Deținut fiind numitul preot în temnița comitatensă din Logoj, după ce sentința judecătorească a fost întărită de locurile mai înalte, a venit la Logoj însuși episcopul Iosif Ioanovicu Șagabent și în fața preoțimei și a poporului adunați în biserică a degradat pe vinovatul preot și l'a dat organelor competente pentru executarea sentinței. Toate acestea se pot vedea din circularul ce l-a emis episcopul Iosif Ioanovicu de Șacabent cu ddo Vêrșet 15 Decembre 1804, a cărui introducere sună astfel: Știu cumcă mai toți dintre binecucerniciele Voastre a-ți înțeles în ce fel de lucru necuvios și oprit preotul și parohul de oarecând din Jurjova Ioan Marta, trecând cu vederea datorința chemării sale cei preoțești s'au slobozit și la sfârșit ce a urmat chemării cu dēnsul, dară ce au urmat? au urmat aceasta: că el atâta vreme după ce au cunoscut pășirea sa adecă: ortăcia cu lotrii, care mai nainte cu 3 sau 4 ani într'a Caransebeșului și Mehadiei casă împărătească au spart și banii dela împărătescul acela biamter, cari ducea la Timișoara or răpit, căroro bani și numitul s'au făcut părtaș, în arestul varmegiei a ședea; ear după aceea urmând sentința judecătii după puterea pravilelor și dumnezești și cetățesti și întărirea preafnaltă a fi degraduruit; după aceea la sfârșit și de singura viață să se lipsească. Cătră carea degradație sau mai vêrtos se zică jalnica întâmplare am trebuit singur la Logoj printr'o vreme silnică și rea a merge și aceasta jalnică funcție peste voia și nedăința mea a sêvêrși."

Cuvântul ce s'a predat la actul degradării e probabil, că la rostit protopresbiterul de atunci al Caransebeșului C. Atanasieviciu.

Comunicătorul.

Higiienă

de Dr. Leo Mureșan medic practic și profesor la institutul teologic și pedagogic în Caransebeș.

(Fine)

Înveninările de plumb

Plumbul oxidat roșiu

Preparate sunt:

Pâte de Cimara, un prav de feștit părul, e compus din 12 părți de var și o parte de răsătură de plumb și altă parte de plumb oxidat roșiu.

Pâte d' Ambrosia, pulvere de colorat părul capului, conține trei părți var și două părți răsătură de plumb.

Pudre de Chine, conține pe lângă chinin, mestecăturile rumenele: „Pâte de Cimara”.

Balsam de rose de Rudolf Gohl în Berlin, contra țitelor dureroase a doicelor, contra tuturilor ranelor lor, contra buboailor etc conține plumb.

Poitri roze de Rose, de Iohann Wilhelm Becker în Fredeburg (Vestphalen), e o unsoare universală contra tuturilor morburilor; conține plumb.

Schaefer-flastru, pentru arsuri, pentru morburii de pe la capului și contra degeratului; conține plumb. Flastru universal, de vindecat toate morburile de pe la. El are numirea de flaster pur din Hamburg. Vine în nego în cilindre de 7. 5. centimetri lungi și trage la cântăriu 15 grame. E învălit cu o laudă grozavă și tipărită prin plumb. Conține plumb.

Unsoarea minunată dela Iohann Freiler, Eremit în Spittelberge la Glatz în institutul corecțional pentru preoți (Rheden) în Prusia de West. Unsoarea e alcătuită rumenea pentru 30 de morburii de pe la. Ea conține plumb.

Flastru benedictin (fiind recules) de Haurez, conține plumb.

Auxilion, mijloc contra bătăturilor are două încărcături, și în fiecare se află șase flăsturele. Ele sunt învălitate cu pe la de vițel. Înfătoșază patru centimetri cuadrati fie care flastru. El e la unghiuri tâmpit și e compus din o mestecătură de un percent rășină de pin și două procente de flastru de plumb.

Flastrul Fodicatorium Paracelsi de I. Ch. Neurek (Schwarzburg Rudolfstadt). E o scătuliță lungăreacă. Conține plumb oxidat roșiu.

Prau de colorat părul conține plumb.

Flastru de păr a lui Pastor Christ, conține plumb.

Flastru de vindecat ranele de Mihael Laur, acuma pregătit de Pekla Brenner în Erfurt conține plumb.

Doftoria noastră se împarte în doftorie teoretică și în doftorie practică. Morbosul cere dela medic se fie teoretic? El ar trebui să învețe numai praxa, căci morbosul cere sănătate! Și dacă ar sta trebile așa (practice) atunci nu am avea de lucru cu babe, cu descântătoare, cu cetitul țiganelor, în pâlmi, cu cetitul pascăliei, cu vrăjtori, cu legat, cu datul cărților de joc, și cu datul în boabe (grăunțe). Aicea sunt medicii de vină că reînfrânează pentru o speculațiune oare care, mersul neregulat al științei și artei lor. *Știința medicinală trebuie se poruncească naturei omenești.* Aici, încât e cu sulimanul, nu-i treabă de modă fără de sănătate.

Acuma, după ce am înșirat multe, putem dela părul capului și dela față călători la în schimbările mari ale trupului întreg, ce suferă prin înveninarea cu plumb adevărat prin: rumenele, negrele și albele (suliman).

Noi arătăm o parte a peleii noastre publicului. Publicul admiră fineața, culoarea, netezimea, elasticitatea, splendoarea feței, forma peptului, a brațelor rotunde.

Nu incupe cuvânt, că nu ar vrea cineva se fie mai frumos de cum este, dară trebuie să luăm în considerare, că preparatele cosmetice, rumenele, al-

bele, negrele etc. sunt înveninatoare și în d-trimen-tul sănătății în urma plumbului ce-l conțin.

Folosirea rumenelelor și a albelelelor s'a încetă-tănit și la noi, chiar ca și cafeaua. Au fost folosite în Italia, apoi în Franția de Katarina de Medicis. Din Franția au năvălit, colorile amintite, toate cur-țile europene.

Pelea ca organ terminal al corpului omenesc are o mulțime de nervi simțitori. Când o julești, simțеști usturime. Prin pele umblă sângele. Sângele străbate toate organele, toate țesăturile trupului și stă cu lumea lui internă în raport reciproc. Astu-pând porii peleii prin suliman, plumbul din el trebuie să se sugă în trup?

Eu zic să vă feriți de suliman! Nu vreau să mă număr între oamenii de tot înțelepți. Aceștia sunt genii; și toate geniile stau la granița nebunicii. Ele aprobă sulimanul! Eu mărturisesc: că plumbul e venin.

Înveninarea de plumb o dovedește de multe ori și pulsul sau baterea țevilor ce conțin sânge bun.

Medicul e orientat când lipsește la sgirciurile din beșica ferei cu petrii pulsul tare. Temperatura omului înveninat cronic cu plumb, e normală.

Plumbul trebuie eliberat din corp.

Gusserow din Berlin a documentat că maga-zia înveninării cu plumb se află așezată în carne sau în mușchii omului. Aici saltă și se veselește înveninarea de plumb până sbucrește mânia ei cu lovituri de damlauă, paralisă, gută, în alesele ei regiuni ale corpului omenesc.

Eu sîm neîmpăcat cu moda de a se rumeni, a se albi muerile, cu toate că eu le stimez, și poate chiar pentru aceea. Eu mă simțesc datoriu a scrie contra rumenelelor și albelelelor, pentru că trăesc și mor pentru națiunea mea, și numai bine fi voesc. Ce e de făcut? A nu le ierta nici de feliu albeală.

De aceea sînt puține cununii între frumoasele fete, pentru că se spoiesc. Apoi hai la scalde (băi) bărbate cu mine! Sermanul bărbat suferă toate pen-tru suliman. La unii le pare bine că au scăpat de năcaz. Bărbatul în o baie, mueria în altă baie, depărtați duc vieată fericită, dacă se poate numi fericire o astfel de viață. Aici nu se cunoaște caracterul. Ca să scoatem plumbul din corp ne trebuie multă răbdare și cheltuială.

S'a întâmplat înveninare cu plumb, trebuie se scoatem plumbul din organism, și cu deosebire se curmăm durerile din jurul buricului. Că mațul e astupat în astfel de casuri câte opt zile, o știm. Știm că opiul, o pregătire din mac turcesc, incuie. Aici descuie intestinele. Carnea omului și a anima-lului are două forme de țesături. Țesăturile cele lungi ascultă de voința individului. Bătătura e de sine stătătoare. Țesăturile lungi se numesc de înv-țați: fibre lungi și fibre turtite ale carnei. Mai știm că: opiul amortește toată durerea.

Aici amortește fibrele turtite cari țin imala în foale cu sgârcei, și așa intestinele se eliberează. Se bucură medicul se bucură pacientul de rezultat. În urmă băii ferbinți de 38—40 grade Reamur încă alina sfgriurile din jurul buricului. Băile pucioase și chiar apa lor beută pe încet, scot plumbul din organism. Baie mai renumită de pucioasă în toată lumea, și încă baie română, e baia din Mehadia (Hercules). Și Calijodat folosește dacă morbosul bea după prescripția scrupuloasă a unui medic înțelept.

În urmă ce să facem? Sperăm! Speranța e un vis a viitorului. Visurile nu se potrivesc cu raționalismul științelor și cu serioșitatea medicului. Înveninarea cronică cu plumb rămâne. Corifeii științei medicinale poate că or afla mijloace de vindecare. Eu însă zic că: **multe ilusiuni se bagă în groapă.**

Iconologia creștină

Crucea

(Urmare)

Să ne ocupăm de cele mai însemnate monumente vechi picturali în care aflăm acest simbol. În cubicul Sântei Cecilii, probabil din secolul al IV-lea, se află o cruce depinsă între doi miei. Forma ei este latină. (Garr. tav. 10). Dar tot în acest cubicul pe un părete aflăm crucea în forma lui T. Să vede lămurit că aci simbolul lui Cristos are un caracter cu totul decorativ. În cimiteriul numit Trasone se află ca decorațiune acest semn pe bolta unei niși. (Garr. tav. 69). În cimiteriul Sântilor Marcellin și Petru vedem trei cruci pe vestimentul unui săpătoriu de groape, una pe umărul drept, ear celelalte două deasupra genunchilor. Forma acestor cruci este cu totul deosebită de cele două forme despre cari am vorbit până acum. Ea este cunoscută sub numele de cruce gamată sau cruce de Gaza, pentru că se află mai mult pe monede din orașul Gaza din Siria. Forma crucei este echilaterală dar fiecare capăt este îndoit și anume cel de deasupra în dreapta, cel de desubt în stânga, iar cel orizontal din stânga e rădicat în sus, iar cel orizontal din dreapta e plecat în jos.

În cimiteriul Sântului Ianuarie din Neapole crucea gamată se află și pe vestimentul păstorului celui bun (Garr. tav. 91).

Une-ori crucea se pune pe fruntea credinciosului, mai cu seamă când densus s'a distins în viața sa prin o credință neclătită. Așa se află un cap depins pe o sticlă reprezentând probabil (? Red.) pe papa Liberiu (352—359), el are pe frunte o cruce echilaterală (Garr. tav. 188). În Sânta Marie în Cosmedin din Ravenna, edificată de Teoeric pentru Ariani, se află tronul lui Dumnezeu în mosaic, pe el este o perină, iar peste densus atârână o cruce împodobită cu geme (Garr. tav. 241).

Dela mijlocul secolului al V-lea observăm că crucea se folosește ca motiv principal decorativ în mijlocul cupolelor sau al bolților, precum aflăm la mausoleul Gallei Placidiei (+ 449) din Ravenna, care este făcută în mosaic (Garr. tav. 229). Apoi la nișa basilicii Apollinare în Classe din Ravenna (Garr. tav. 265) etc. etc.

Mai sânt încă multe multe monumente conservate, în care se află acest simbol nu numai singur, ci lângă alt simbol sau personagiu. În biserica Sânta Maria Maggiore din Roma se află în mosaic pe tronul lui Dumnezeu o cruce și o coroană (Garr. tav. 211). În cazul acesta crucea și coroana sânt inșignele lui Dumnezeu Fiul, căruia Dumnezeu Tatăl i-a dat toată puterea în cer și pe pământ. În capela S. Pier Crisologo din Ravenna refăcută între anii 439—449 este un mosaic foarte probabil din acele timpuri. El represintă pe Cristos ca june cu nimb cruciger, purtând crucea sa pe spate (Garr. tav. 222). În mausoleul Gallei Placidiei pe un părete aflăm un mosaic reprezentând pe Cristos tot în tip ideal, ținând crucea cu mâna stângă. (Garr. tav. 233). În un mosaic din biserica S. Teodoro din Roma, probabil din prima jumătate a secolului al VI-lea, aflăm pe Cristos cu barbă, șezând pe globul lunei și ținând în stânga crucea, iar cu dreapta binecuvântând (Garr. tav. 252).

Cu cât figurațiunea omenească a lui Dumnezeu Fiul a fost mai des reproducă în picturile creștine, cu atât mai rar se folosesc pictorii de simbolisări în compozițiunile lor. Cu crucea însă se face excepțiune. Ea a rămas cel mai răspândit simbol în picturile creștine din toate timpurile. Și după cum știm se așeza și se așează în piațele orașelor, pe drumuri, pe case și în case, cu ea se decora și se decorează armele, vasele, uneltele casnice, obiectele de lux, cu un cuvânt acest simbol era și este în tot locul. În timpurile vechi se făcea chiar și pe pământ. Această întrebuințare prea estinsă a dat prilej, ca părinții bisericei să se ocupe de ea în mod serios, ceea ce s'a și întâmplat în sinodul al VI-lea ecumenic (692). Canonul 73 ne învață cum să cinșim crucea. Din acest canon vedem cât de mult era răspândit acest simbol, cum se adora, dar totdeodată și ce abus se făcea cu densus, căci iată între altele ce se zice: „... poruncim, ca închipuirile crucei celei ce se fac de cătră unii pe fața pământului, să înceteze în tot chipul, ca nu cumva prin călcarea celor ce umblă, semnul biruinței noastre să se dehonesteze; deci poruncim ca de acum înainte, cei ce fac chipul crucii pe fața pământului să se segregeze.“

La sfârșitul secolului al VII-lea arta creștină suferă foarte mult, și anume în Orient din cauza rășboiului contra icoanelor, iar în Occident din cauza barbarisării formelor omenești. Dar în nici o parte nu se desconsidera acest simbol, atât pentru înșemnătatea, cât și pentru simplitatea lui. Din contra aparițiunea crucii ni se oferă în diferite forme.

Până aci cunoaştem numai trei forme ale crucei, una în care bârna orisontală e fixată pe cea verticală (crux immissa) a doua în forma literei T, (crux commissa) şi în fine a treia cunoscută sub numele de cruce gamată.

Din forma primă cu timpul s'au derivat alte forme. Când braţele sânt equilaterali ea poartă numele de cruce bizantină sau grecească. Ea se numeşte astfel fiind că mai des s'a întrebuintat de bizantini şi e probabil că mai întâiu această formă s'a ivit în Orient. Cu siguranţă însă nu se poate afirma. Dar prin secolul al VI-lea era răspândită, chiar locaşurile dumnezeşti se abat dela formele tradiţionali ale basilicei vechi creşine şi iau un plan nou în forma crucei greceşti sau bizantine, precum a fost monumentală biserica a Sântei Sofii făcută sub domnia lui Iustinian.

În codicele sirian (finit la 586) din biblioteca laurentiană din Florenţa, aflăm o miniatură reprezentând un baldachin deasupra căruia este o cruce equilaterală (Garr. tav. 129). Cu deosebi din secolul acesta, al VI-lea, crucea equilaterală este mai răspândită în biserica orientală, spre deosebire de altă formă ce poartă numele de cruce latină, care este mai târziu a tuturor catolicilor, sau a bisericii occidentali. Crucea latină se caracterizează prin aceea, că bârna verticală este cu mult mai lungă de cât cea orisontală. Anume: braţul de desubt al trunchiului dela cruce este mai lung decât celelalte trei braţe. Şi întocmai precum în Orient prevalează în arhitectură forma crucei greceşti, astfel şi în Occident, catedralele şi bisericile încă din timpurile cele mai vechi conservă mai totdeauna planul lor în forma crucei latine.

Crucea latină întoarsă, cu partea de sus în jos, poartă numele de crucea Sântului Petru, deoarece după tradiţiune Sântul Petru a pretins să-l răstignească cu capul în jos şi cu picioarele în sus. Mai este încă o formă principală a crucei, ea constă din patru braţe egal de lungi, având apariţiunea numărului zece roman sau a literei X. Ea se numeşte crucea S-tului Andreiu, deoarece se zice că acest apostol a fost răstignit pe o cruce în forma amintită.

Nu trebuie să uităm de două forme ale crucei pe cari le poartă capii celor două biserici mari a Orientului şi Occidentului, adică de crucea patriarhală şi papală. Linia perpendiculară a crucei patriarhale se strătae la intervale potrivite de două linii orizontale, astfel că cea mai deasupra este mai scurtă decât cea de desubt. Crucea papală însă are trei linii orizontale, dintre cari cea mai deasupra este mai scurtă, iar cea din jos mai lungă.

Aceste sunt cele mai usitate forme ale crucei. După expediţiunile cruciate acest simbol s'a schimbat în o mulţime de variante, cari pe noi nu ne interesează, deoarece cad mai mult în domeniul heraldicei.

Varietăţi

P. S. S. părintele episcop diecesan al Caransebeşului Nicolae Popea, Miercuri în 27 Iulie v. trecând spre Ardeal, a petrecut aici câte-va oare ca oaspe al P. S. S. părintelui episcop diecesan Ioan Meşianu — scrie Bis. şi şcoala din Arad.

Necrologe. Primum următoarele anunţuri funebre: *Alexe Al. Frateşiu*, preot gr. or. rom. în *Mehadia*, diecesa Caransebeşului, după lungi şi grele suferinţe, împărtaşit cu sântele Taine, şi-a dat sufletul în mâna Creatoriului, Vineri în 29. Iulie a. c. st. v. la oarele 7 a. m. în casa părintească din Preşmer în anul 41 al etăţii sale. Subsemnaţii cu inima pătunsă de durere aducem aceasta la cunoştiinţa tuturor rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor defunctului. Rămăşiţele defunctului s'au depus la locul de odihnă în cripta familiară din Preşmer, Duminică în 31 Iulie a. c. st. v. la oarele 11 a. m. Fie-i ţerina uşoară! Preşmer, 29. Iulie 1894. *Părinţi*: Alexe Frateşiu, paroh în Preşmer, Iustina Frateşiu, nasc. Popoviciu. *Fraţi şi surori*: Maria căsăt. Ludu; Eufrosina căsăt. Bălăscuţă; Nicolae Frateşiu, comersant în Valeni; Ioan Frateş, comersant în Brăila; Ana căsăt. Popoviciu; Victoria căsăt. N. Aron. *Cumnaţi*: George Ludu, preot în Preşmer; Nicolae Aron, preot în Galaţi; Nicolae Bălăscuţă, proprietariu în Preşmer; George Popoviciu, proprietariu în Preşmer; Reveica Frateşiu nasc. Comşa. *Nepoţi*: Valeriu, Eugenia, Victoria, Ioan, Olimpia Ludu; Eufrosina, Maria, Victoria, Elena Bălăscuţă; George, Ioan, Aurelia Popoviciu; Aurica Frateşiu.

— Sultana Petric nasc. Mateiu în numele său şi a fiilor ei: Aneta, Flora, Elena şi Cornel, jurist, aduce jalnica şi dureroasa ştire la cunoştiinţa tuturor consăngenilor, amicilor şi cunoscuţilor, că: prea iubitul ei soţ respective tată *Iuliu Petric*, jude reg. în pensiuine, avocat, protofisc onorariu comitatens, deputat congresual şi sinodal, asesor consistorial şi fost deputat dietal etc. etc. în etate de 55 ani şi în al 30-lea an al fericitei sale căsătorii după grele suferinţe astăzi la 8 oare dimineata şi-a dat nobilul suflet în mâinile creatoriului în băile din Graefenberg. Rămăşiţele pămenteşti ale scumpului decedat se vor aşeza Luni în 6. August la 1/2 pe 4 oare post meridiane în mod provisoriu în cimiteriul din Freiwaldau. — *Bocşa-Montană*, în 4 August 1894. Fie-i ţerina uşoară şi memoria binecuvântată!

Posta Redacţiunii.

Părintelui G. în C.: Scusă-ne, că nu v'am împlinit dorinţa. În numărul viitoriu de sigur.
Părintelui J.: Am primit tot.

Concurs

Pentru ocuparea definitivă a postului de învăţătoriu la şcoala confesională gr. or. română din Brebul, protopresbiteratul Caransebeşului, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană“.

Emolumente:

În bani gata 300 fl.

Pauşal pentru scripturistică 5 fl.

Pentru conferinţele învăţătoreşti 10 fl.

Treizeci şi doi metri de lemne, din cari se va încălzi şi şcoala.

Quartir corespunzătoriu în edificiul şcoalei.

Doauă jugere livadă şi 1/2 juger grădină.

Dela înmormântări unde va fi poftit câte 20 cr.

Ceice doresc a ocupa acest post au să și trimită recursele ajustate cu documentele necesari la oficiul protopresbiteral din Caransebeș în termenul legal.

Recurenții au să se prezenteze în vre-o Duminică sau sâmbătoare în sânta biserică, dar nici de cum în ziua alegerii.

Brebul, din ședința comitetului parohial ținută la 6 Martie 1894. [50] 1—3

Petru Madina, m. p.
președinte.

Mihaiu Borca, m. p.
notariu subst.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Concurs

Pentru întregirea definitivă a postului de paroh la parohia de a III-a clasă din **Peștere**, protopresbiteratul Caransebeșului, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană“.

Emolumente:

1. Birul parohial dela 117 case în naturalii sau 1 fl. bani în loc de naturalii 117 fl.
2. Sesiunea parohială în complex de 32 jugere, care aduce un venit anual în calcul mediu 250 fl.
3. Plașul parohial cultivat cu pruni și alți pomi, care aduce un venit anual în calcul mediu 20 fl.
4. Venitul stolar dela botezuri, cununii și înmormântări în calcul mediu 83 fl.
5. Alte venituri accidentale în suma de 20 fl.

Recurenții cu calificățiune recerută pentru parohia de clasa a III-a sunt poftiți a-și înainta suplicele de concurs P. On. Oficiu protopresbiteral al Caransebeșului în termenul legal și a se presenta cu știrea protopresbiterului concerninte în vre-o Duminică sau sâmbătoare în biserică; în ziua alegerii însă la nici un cas.

Peștere din ședința comitetului parohial ținută în 18 Martie 1894. [51] 1—3

Nicolae Biraescu, m. p.
președ. com. par.

Lazar Bêlu, m. p.
not. com. par.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Concurs

Pentru îndepluirea postului de capelan pre lângă neputinciosul preot Ioan P. Neagoe dela parohia de prima clasă **Sâm-Ianăș**, se escrie acum a treia oară concurs cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în Foaia diecesană.

Emolumentele sunt:

A treia parte din toate venitele parohiale, cari în bani gata fac cam 266 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avisați a-și trimite recursele lor, adresate comitetului parohial și instruite cu documentele prescrise pentru parohii de frunte, oficiului protopresbiteral gr. or. al Vêrșetului în Sredișteamică, via Versecz, Nagy-Szredistye și se vor presenta în atare Duminică, afară de ziua alegerii, în sânta biserică.

În lipsă de recurenți calificați pentru parohii de

clasa primă se vor admite la candidare și recurenți calificați pentru parohii de clasa a doua.

Sâm-Ianăș, 19 Iunie 1894.

[43] 2—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine *Mihaiu Juica* adm. protopresbit.

Licitațiune minuendă.

Pre baza încuviințării Ven. Consistoriu diecesan din Caransebeș ddo 18 Mai 1894 Nr. 1381 B. se escrie licitațiune minuendă pentru legarea cu fer a st. biserici din comuna **Broșteni**, protopresbiteratul Oraviței, cu prețul esclămării de 929 fl. 43 cr.

Licitațiunea se va ținea Duminică în 14/26 August 1894 la 10 oare a. m. în s. biserică din loc.

Reflectanții sunt poftiți a se presenta în ziua și oara hotărîită în comună având a depune vadiul de 10% din prețul de esclămare.

Planul și proiectul de spese se pot vedea totdeauna la oficiul parohial. 2—3 [44]

Broșteni din ședința com. par. ținută la 3 Iulie 1894.

Petru Baloi
președ. com. par.

Martin Boghia
not. com. par.

Concurs

Pre baza ordinațiunei consistoriale ddo 12 Inlie a. c. Nr. 3601 Șc. ex 1893 se escrie a doua oară concurs pentru postul învățătoresc la școala confesională gr. or. rom. din **Slatina**, protopresbiteratul Bisericeii-albe cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.“

Emolumeetele sunt:

1. Salariu în bani gata 300 fl.
2. Pentru lemne pe șama învățătorului și a salei de învățământ 50 fl.
3. Pentru conferințele învățătorești și adunarea generală 10 fl.
4. Dela înmormântări 40 cr., conform usului de până acum, la sêraci gratis.
5. 2¼ jugere pământ de arătură clasa I-ă.
6. Cortel liber cu grădină de legumi.

Recurenții cu calificățiune prescrisă au să și subștearnă recursele lor protopresbiterului Filip Adam în Iam, având a se presenta în vre-o Duminică sau sâmbătoare în sânta biserică.

Slatina în 20 Iulie 1894.

[46] 2—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine *Filip Adam* protopresbiter.

Concurs

Conform ordinațiunei Venerabilului Consistoriu de ddo 22 Noemvrie 1893 Nr. 3189 Șc. se escrie concurs pentru întregirea definitivă a postului de învățătoriu dela școala confesională gr. ort. rom. din **Obad**, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.“

Emolumentele sunt:

1. În bani gata 300 fl.
2. Pentru participare la conf. învățătorești 10 fl.
3. Paușal scripturistică 5 fl.
4. 16 metri de lemne pentru învățătoriu 40 fl.
5. 4²¹⁶/₁₀₀₀ jugere pământ de arătură de prima clasă.
6. Dela înmormântări unde va fi poftit 50 cr.
7. Cortel liber cu grădină de legume.

Recurenții și vor instrua petițiunile conform statutului org. bis. și adresate comitetului parohial, le va subșterne oficiului protopresbiteral din Ciacova.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a se prezenta în oarecare Duminică sau sârbătoare în s. biserică.

[47] 2—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Concurs

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. română din comuna Coșteiu, protopresbiteratul Făgetului, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. În bani gata 300 fl. v. a.
2. Pentru scripturistică 2 fl. v. a.
3. Pentru conferințe 5 fl. v. a.
4. 32 metri volumi de lemne în natură, din care are a se încălzi și sala de învățământ.
5. Locuință liberă în edificiul școlii cu grădină de 1 juger.

6. Dela fiecare înmormântare 20 cr.

Cei-ce dorește a ocupa acest post învățătoresc au să-și înainteze recursesle ajustate cu documentele necesarii conform statutului organic și regulamentului pentru organizarea învățământului, adresate comitetului parohial din Coșteiu, la oficiul protopresbiteral gr. or. rom. în Făget până la termenul deschis.

Comitetul parohial dorește ca recurenții să se prezinte în vre-o Duminică sau sârbătoare în sânta biserică, dar nici decât în ziua de alegere.

Coșteiu din ședința comitetului parohial ținută la 17 Iulie 1894.

[48] 2—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Sebastian Olariu*, protopresbiter tractual.

Licitațiune minuendă

Pre baza incuviințării consistoriale ddto 8 Iulie a. c. Nr. 1861 B. se escrie licitațiune minuendă pentru îngrădirea cu gard de fier și pre de desubt cu zid a curții bisericesti din Sasca-montană, protopresbiteratul Bisericei-albe.

Licitațiunea se va ținea Duminică în 14/26 August a. c. la 10 oare a. m. în biserică din loc.

Prețul de esclamară pentru gardul de fier este 1157 fl. 27 cr. eară pentru zid 469 fl. v. a.

Planul și specificațiunile de spese și măsuri se pot vedea la președintele comitetului parohial.

Licitanții vor depune un vadiu de 10% din prețul de esclamară.

Contractul intră în putere de drept pentru întreprinzătoriu la subscriere, eară pentru comuna bisericască numai după aprobarea consistorială.

Sasca-montană în 17 Iulie 1894.

[49] 2—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine *Filip Adam* protopresbiter.

Concurs

Pre baza ordinațiunei consistoriale ddto 14 Iulie a. c. Nr. 1305 B. se escrie concurs pentru parohia de clasa a III-a din Rusova-noauă, protopresbiteratul Bisericei-albe, cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană.”

Emolumentele sunt:

1. 1 sesiune parohială cu intravilanul și grădina estravilană.

2. stola îndatinată.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie sunt avisați, ca recursesle lor ajustate cu documentele recerute, și adresate comitetului parohial din Rusova-noauă, se le subștearnă P. O. oficiu protopresbiteral gr. or. rom. în Iam.

În fine recurenții să se prezinte în vr'o Duminică sau sârbătoare în sânta biserică.

[45] 2—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine *Filip Adam* protopresbiter.

Concurs

Devenind postul de învățătoriu dela școala confesională gr. or. rom. din comuna Cliciova vacant prin pensionarea fostului învățătoriu Ioan Barboniu, se escrie a doaua oară concurs cu termenul de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în Foaia diecesană.

Emolumentele sunt:

1. Salariul în bani gata 200 fl. v. a.

2. Paușal pentru scripturistică 5 fl.

3. 12.30 hl. grâu, 12.30 hl. cucuruz în natură.

4. Paușal pentru conferință 5 fl.

5. Cortel liber cu 2 chilii și grădina întrevilan de 800 □.

6. Două jugere și jumătate pământ arătoriu de clasa a doaua, care se poate arenda cu 25 fl. la an.

7. 20 m. lemne în natură aduși în curtea școlii, din care are a se încălzi și sala de învățământ.

8. Dela înmormântări, la care va fi poftit, 20 cr.

Doritorii de a recurge la acest post sunt avisați a-și trimite recursesle lor adresate comitetului parohial, și instruate cu documentele recerute Prea On. Oficiul protopresbiteral gr. or. în Făget.

Mai departe recurenți au a se prezenta în vre o Duminică sau sârbătoare în sânta biserică.

Din ședința comitetului parohial ținută în Cliciova la 24 Iunie 1894.

[42] 3—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine *Sebastian Olariu*, protopresbiterul tractual.

